

De langpootmuggen (Tipulidae)

door Gerda Hos

Begin september ontdekte ik tijdens het laatste avondrondje met de hond een heleboel langpootmuggen in het gras. Met belangstelling heb ik naar het hulpeloze geworstel van deze grote muggen met hun zeer lange poten en lang achterlijf gekeken.

Zouden ze uit de grond gekomen zijn? Ik wist het niet en besloot de volgende dag mijn kennis over deze diertjes eens fors uit te breiden.

Zo ben ik er inmiddels achter gekomen dat de muggen, die ik in het gras gezien heb, inderdaad net uit de pop gekropen exemplaren waren. Deze insecten hebben net als vliegen en andere muggen slechts één paar vleugels. Het tweede paar is veranderd in knotsvormige uitsteeksels, de zgn. vliegkorfjes of halters. Deze zorgen voor evenwicht tijdens de vlucht.

Het lichaam is langwerpig en de kop heeft kraalachtige ogen en uitstekende monddelen (een soort zuignuit), waarmee ze niet kunnen prikken of bijten. Bang hoeven we dus in het geheel niet voor deze slechte vliegers te zijn. Ze eten in het volwassen stadium vrijwel niet en nemen alleen wat dauw of nectar op. De lange poten breken heel gemakkelijk af om zo te ontsnappen aan een vijand. Ze leven maar een paar dagen, dus de afgebroken poten groeien niet meer aan.

Gedurende deze korte tijd is het de bedoeling dat er gepaard wordt.

Het vrouwtje is te herkennen aan de stekelige structuur aan het einde van het achterlijf. Hierin zit namelijk de legbuis. De achterlijfspunt van het mannetje eindigt stomp of knotsvormig. Heeft het mannetje een vrouwtje gevonden, dan volgt de paring. Ze klimmen niet op elkaar, maar brengen de achterlijfpunten tegen elkaar. De koppen staan tijdens de paring van elkaar af.

Hierna zoekt het vrouwtje een geschikt plekje om de ongeveer 200 eitjes, die op kleine zwarte zaadjes lijken, af te zetten in de grond. Dit doen ze vaak nogal slordig en zo komen er veel eitjes op in plaats van in de grond, daarom leggen ze waarschijnlijk zoveel eitjes en dan mogen er wel een paar sneuvelen.

De larven, die voor de tuingewassen zeer schadelijk emelten, komen na ongeveer 14 dagen uit het ei. Ze zijn dan zeer stevig, lijken op een vette made, hebben een grijze gerimpelde huid en kunnen maar aan één ding denken, namelijk eten, eten en nog eens eten. Aan de achterkant hebben ze 2 openingen (stigma's) met 6 uitsteeksels. Deze veelvraten leven in een holletje onder de grond en komen 's nachts tevoorschijn om zich te goed te doen aan het groene deel en de wortelhalzen van planten en zijn de veroorzaker van heel veel schade in de tuin. Ze vervellen tot ze ongeveer 4 cm groot zijn. Dan verpoppen ze zich in de grond en als de tijd van ontpopping aangebroken is, worstelt de pop zich omhoog. Is zij half boven de grond, dan kruipt zij uit de pop en is de volwassen langpootmug geboren. Vaak gebeurt dit met tientallen tegelijk en hier ben ik dus die bewuste avond getuige van geweest. Ze leven in

tuinen, akkers en weilanden.

Het volwassen exemplaar wordt aangetrokken door licht en fladdert dan luidruchtig tegen het raam of om de lamp en heeft daardoor de bijnaam “glazenmaker” gekregen. Hij wordt ook wel – ten onrechte – vliegende hooiwagen genoemd, maar een hooiwagen is een spinachtig dier. Ze zijn aanwezig van april tot oktober en de laatste generatie emelten overwintert als pop.

Een van de in Nederland meest voorkomende, en tevens een van de grotere soort langpootmug is de *Tipula oleracea*. Deze heeft een generatie in het voor- en najaar. Vocht is een belangrijke levensvoorwaarde en bij droogte kruipen de larven dieper de grond in en kunnen zelfs een droogteslaap houden.

Als vijand hebben ze de mens, vogels, spinnen, mollen, egels en kikkers.

Hebben emelten uw grasveld vernield, grijp dan niet gelijk naar gif, maar spreidt bij nat weer een zeil over het gras. De emelten komen boven de grond omdat ze denken dat het nacht is en blijven lekker al etend van het gras onder het zeil liggen. Nu kan het zeil worden weggehaald en de emelten gevangen worden. Maak ze niet dood, maar voer ze aan de vogels, dan zijn ze in elk geval niet voor niets gestorven.

Langpootmug

Muizen in de Waal in het verlengde van de Strypse Wetering

Door Jan Alewijn Dijkhuizen

Op verzoek van Natuurmonumenten heeft de zoogdierwerkgroep eind september in de Waal bij Rockanje onderzoek gedaan naar de daar voorkomende muizen.

De Waal is een oude verbinding tussen de Strype en de zee en is afgedamd door de Vleerdamsedijk. Er stroomt nog een klein beetje zoute kwel onder de dijk door naar de Waal maar door regelmatige doorspoeling van het water is het meertje toch vooral zoet. Overigens wordt het waterpeil door Natuurmonumenten zo beheerd dat het water vanaf Rockanje richting Strypse Wetering loopt in plaats van andersom.

Het muizenonderzoek bestond uit het plaatsen van 60 inloopvallen in het riet aan de noordzijde van het water en langs de randen in het zuidwesten van het gebied tegen Rockanje aan. Om de muizen te laten wennen zijn de vallen twee dagen voor het eigenlijke onderzoek in het veld geplaatst met lokvoer en hooi. Daarna zijn de vallen op “scherp” gezet en hebben we 4 controle rondes gelopen, steeds om de 12 uur. Tijdens deze controles werd in de vallen bijgevoerd.

Wie nog nooit deelgenomen heeft aan zo'n onderzoek weet niet hoe leuk het is om levende muizen in je hand te kunnen houden. Na uitvoerige bestudering en eventueel maken van foto's worden de muizen weer op dezelfde plek losgelaten.